

УДК 58.056:33(477)

АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА МОЖЛИВИХ НАСЛІДКІВ ЗМІНИ КЛІМАТУ ДЛЯ ЕКОНОМІКИ

Терещенко К. О., студентка
Кузьома В. В., канд. екон. наук, доцент
Миколаївський національний аграрний університет

Зростання обсягів викидів парникових газів в атмосферу в процесі розширення життєдіяльності людства викликає значну зміну клімату: посухи і повені на Дністрі й у Закарпатті, збільшення частоти та потужності циклонів, ураганів, злив, температурної аномальної нестабільності, деградація біорізноманіття та продуктивності екосистем.

Очевидно, що наслідки зміни клімату спричинили і зрушення в способах ведення економічної діяльності та умовах відтворення робочої сили, відтак породжуючи певні трансформації в соціальній та економічній сфері. Ці трансформації виявились такими значними, що зміна клімату не розглядається лише як проблема, а й як економічна та соціальна. На останньому Світовому економічному форумі (м. Давос, 2016), зміну клімату було названо такою глобальною екологічною загрозою, що має більш руйнівні наслідки, ніж зброя масового знищення, причому підкреслювалась безпрецедентність її впливу на уповільнення економічного розвитку, ослаблення соціальної згуртованості та безпеки за останні 11 років.

Явища зміни клімату та посилення заходів протидії їм також зумовлюють потужні техніко-структурні зрушення в секторах енергетики, інфраструктурі, машинобудуванні та металообробці, хімічній промисловості. Крім того, посилення екологічних загроз і ризиків від зміни клімату та глобального потепління, зростання витрат на заходи протидії значно активізують і збільшують фінансові потоки в галузь страхування.

Складно надати однозначний прогноз впливу клімату на функціонування та розвиток національних економік, оскільки очікувані головні економічні проблеми або можливі вигоди, зумовлені кліматичними змінами, суперечливо відрізняються не лише по регіонах світу та різних країнах, а й навіть в окремих регіонах (областях, територіях) однієї держави.

Наприклад, Україні загрожує зростання повенів у Карпатах, перетворення степів південного регіону на пустелі, затоплення прибережних територій Чорного та Азовського морів. Хоча, поряд і з цим можуть бути й певні вигоди – як, зменшення витрат на опалення в зимовий період із відповідною значною економією енергоресурсів.

Прогнози щодо зміни клімату та наслідків для України розробляються національними науково-дослідними установами за участю центральних органів виконавчої влади. Результати даних прогнозів є основою для укладення національних повідомлень (фактично – офіційних звітів) України з

питань зміни клімату. Наслідки зміни клімату для України за горизонтом планування розділяються на короткотермінові (до 2030р.), середньотермінові (2031-2050рр.), і довготермінові (2051-2100рр.) За характером впливу їх розділяють на позитивні та негативні.

У сільському господарстві прогнозовані впливи клімату не є однозначними. Так, підвищення середньорічної температури може мати обмежено позитивний вплив на сільське господарство в Україні. Окрім можливості районування і вирощування сортів, притаманних більш південним регіонам, зміна клімату може збільшити базову врожайність зернових культур в діапазоні від 10-20% для ранніх ярових зернових культур.

Основними ризиками для сільського господарства в цілому, і рослинництва зокрема, є прогнозоване збільшення кількості екстремальних погодних умов, зменшення доступності водних ресурсів, збільшення вітрової та водної ерозії та дегуміфікації (зменшення вмісту гумусу) ґрунтів, поширення шкідників і захворювань.

Такі загрози можуть значно погіршувати якість життя громадян і потребуватимуть збільшенням бюджетних видатків на охорону здоров'я. Науковцями прогнозується зростання рівнів Чорного і Азовського морів, що призводитиме до розмивання берегів, затоплення узбережжя, ерозії і засолення ґрунтів, а також до руйнування будівель, берегових укріплень і портових структур. Такі впливи вимагатимуть збільшення витрат на відбудову укріплень, спричинятимуть втрату території і можуть призводити до забруднення узбережжя морів. Усі вищенаведені проблеми в регіональному і глобальному масштабах можуть призводити до посилення загроз безпеці держави.

Висновки. Зміна клімату впливає не лише на природні, а й на економічні умови розвитку країни. Наслідки цих перетворень неоднозначні і мають як позитивний, так і негативний ефект. Втрата продуктивності праці, масова міграція, зростання витрат за рахунок завдання збитків майну та інфраструктурі, підвищення загрози національній та індивідуальній безпеці – ось далеко не повний перелік негативних екстерналій. До можливих позитивних наслідків можна віднести збільшення врожайності рослин, зменшення витрат на опалення приміщень, розширення видового складу сільськогосподарських культур та інші. Глобальний сукупний ефект зміни клімату на економічне зростання, швидше за все, в довгостроковому періоді буде негативним.